

ATP Koncernen

Samfundsansvar i investeringer 2015

atp=

Fremskridtsrapport til UN Global Compact

2015

CEO statement

Til vores interessenter:

Fundamentet for ATP Koncernens arbejde med samfundsansvar er vores vision om at skabe økonomisk grundtryghed for hele Danmark.

Som led heri støtter ATP fortsat op om Global Compacts ti principper indenfor områderne Menneskerettigheder, Arbejdstagerrettigheder, Miljø og Anti-korruption. ATP har i 2015 fortsat arbejdet med at integrere Global Compact og de ti principper i vores forretningsstrategi, kultur og daglige arbejde. Dette beskrives nærmere i den vedlagte fremskridtsrapport. Vi forpligtiger os samtidig til at dele disse informationer med vores interessenter via vores primære kommunikationskanaler.

Hillerød den 29. februar 2016.

Carsten Stendevad, Direktør.

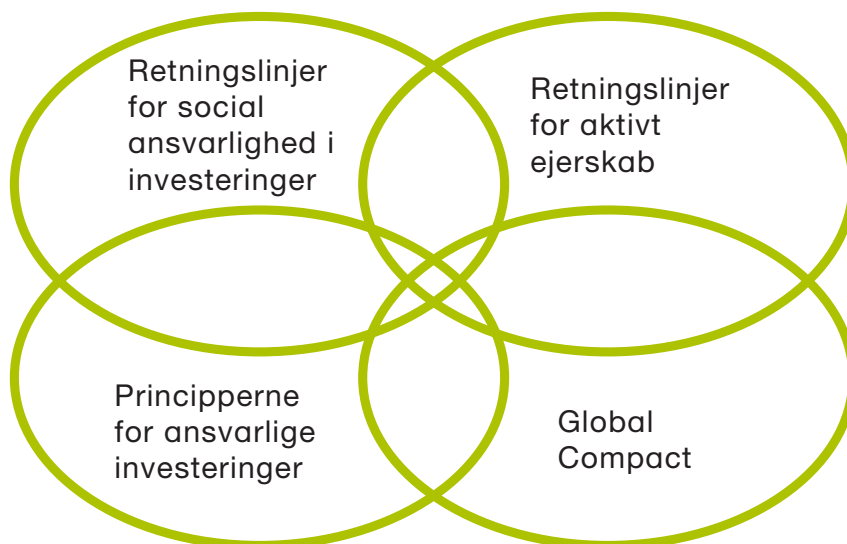

Indhold

Indledning	3
Princip 1 ESG-Integration	6
Princip 2 Aktivt ejerskab	9
Princip 3 Information fra selskaber	12
Princip 4 Udbredelse af principperne for ansvarlige investeringer	17
Princip 5 Samarbejde med andre investorer	19
Princip 6 Dialog og rapportering	22
Appendix	25

Indledning

Retningslinjerne for social ansvarlighed kan findes i appendix

ATP udøver samfundsansvar i investeringer for at beskytte og forøge afkastet til gavn for ATP's medlemmer. I ATP mener vi, at samfundsansvar og høje afkast går hånd i hånd. Rammerne for arbejdet er de retningslinjer, som ATP's bestyrelse har fastlagt for henholdsvis social ansvarlighed i forbindelse med investeringer og aktivt ejerskab.

Sammen danner retningslinjerne grundlaget for, at der i praksis i investeringsanalyser og -beslutninger indgår et bredt spekter af samfundsrelevante overvejelser omkring miljø, sociale forhold og god selskabsledelse, også kaldet ESG-hensyn (Environmental, Social and Governance issues).

De FN-støttede principper for ansvarlige investeringer (PRI) består af seks principper for arbejdet med ansvarlige investeringer. De seks principper for ansvarlige investeringer spiller naturligt sammen med såvel retningslinjerne for social ansvarlighed i investeringer og retningslinjerne for aktivt ejerskab. Principperne giver ATP inspiration til,

hvilke processuelle tiltag ATP kan tage for at underbygge og udbrede arbejdet med egne retningslinjer. Det afspejles således også i, at de seks principper er optrykt direkte i ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer.

Retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer

ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer er baseret på regler fastsat af nationale myndigheder og internationale organisationer med Danmarks tiltrædelse. ATP mener at overholdelse af retningslinjerne ligeledes medvirker til at beskytte og forøge afkastet af ATP's investeringer. Optræder en virksomhed ikke samfundsmæssigt ansvarligt, kan det forøge risikoen væsentligt for virksomheden og dermed også påvirke virksomhedens værdi. Omvendt kan et afklaret fokus på udøvelsen af samfundsansvar realisere forretningsmæssige muligheder og dermed potentielt øge værdien af ATP's ejerandel.

Retningslinjer for aktivt ejerskab

Formålet med retningslinjerne for aktivt ejerskab er at beskytte og forøge afkastet af ATP's investeringer. En værdifuld sideeffekt af arbejdet med at fremme god selskabsledelse er, at ATP kan bidrage til at sikre selskaberne de laveste kapitalomkostninger og den største konkurrenceevne til gavn for alle aktionærerne og selskabets øvrige interessenter.

ATP og FN's principper for ansvarlig investering

ATP har tiltrådt de seks FN-støttede principper for ansvarlige investeringer og har i flere år været medlem af den private organisation Principles for Responsible Investments (PRI).

I december 2013 så ATP sig nødsaget til at træde ud af den private organisation, der understøtter de seks principper for ansvarlige investeringer på grund af alvorlige governanceudfordringer i PRI. ATP bakker fortsat entydigt op bag de seks principper og anvender dem som en inspirationskilde til udvikling og forbedring af ATP's ESG-praksis.¹

Nærværende rapport er derfor struktureret efter de seks principper.

ATP og FN's Global Compact

ATP har i en årrække arbejdet med FN's Global Compact principper i forhold til ATP's egen forretningsdrift. ATP besluttede i 2015 fremadrettet at arbejde mere målrettet med de ti principper i relation til ATP's investeringer, da det er ATP's vurdering, at ATP her har størst mulighed for at støtte konstruktivt og effektivt op om de ti principper.

ATP har i løbet af 2015 derfor prioriteret at være en aktiv medspiller for FN's Global Compact, der i 2015 har kunnet fejre 15 års jubilæum. I løbet af året har ATP haft fokus på at indarbejde de ti principper i screeningsprocesserne i relation til ATP's investeringer. Nærværende rapport udgør således også ATP's fremskridtsrapport til FN's Global Compact for 2015. Som et appendiks er der optrykt en oversigt over, hvor hvert af de ti principper er behandlet i rapporten.

ATP's støtte til FN-initiativer begrænser sig ikke til FN's Global Compact. ATP har fulgt tilblivelsen af de globale bæredygtighedsmål (Sustainable Development Goals), der blev vedtaget i september 2015. ATP er allerede begyndt at undersøge, hvordan ATP i sine investeringer kan give sit bidrag til arbejdet med disse sytten centrale, globale mål for en bæredygtig udvikling.

1) Princip 4 handler om, hvordan investorer arbejder med at fremme opbakningen til organisationen PRI. ATP kan i 2015 ikke rapportere om dette princip på en måde, der afspejler den traditionelle forståelse af princippet. I stedet kan der under princip 4 læses mere om baggrunden for ATP's udtræden af organisationen PRI i 2013, samt den dialog ATP har haft med organisationen i 2015. Da ATP's motiv for at forlade organisationen PRI var at intensivere presset for at forbedre selvsamme organisations interne ledelsesforhold, er det ATP's forhåbning, at netop denne proces kan vise sig at have været det mest ansvarlige og langsigtede bidrag til fremme af de FN-støttede principper for ansvarlige investeringer.

De seks principper for ansvarlige investeringer er:

1. Vi vil inkorporere ESG-relaterede emner i investeringsanalyser og beslutningsprocesser
2. Vi vil udøve aktivt ejerskab og inkorporere ESG-relaterede emner i vores ejerskabspolitikker og praksis
3. Vi vil søge at få relevant information vedrørende ESG-relaterede emner fra de virksomheder, vi investerer i
4. Vi vil fremme accept og implementering af principperne i investeringsbranchen
5. Vi vil samarbejde om at øge vores effektivitet i forbindelse med implementeringen af principperne
6. Vi vil hver især rapportere om aktiviteter og fremskridt i forhold til implementeringen af principperne²

De ti Global Compact principper er:**Menneskerettigheder**

1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder
2. Sikre, at den ikke medvirker til krænkelser af menneskerettighederne

Arbejdstagerrettigheder

3. Virksomheden bør opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling
4. Støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde
5. Støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde
6. Afskaffe diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold

Miljø

7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer
8. Tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed
9. Opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier

Anti-korruption

10. Virksomheder bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse

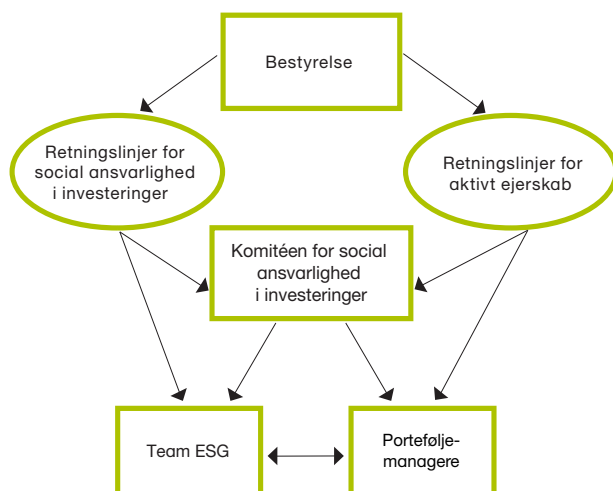
2) ATP's egen oversættelse af principperne.

Princip 1

ESG-Integration

ATP's styringsmodel for samfundsansvar i investeringer

Bestyrelsen

Fastlæggelse af politikker

Komitéen for social ansvarlighed i investeringer

Ledes af ATP's direktør med deltagelse af Fondsdirektør, relevante investeringschefer og portefølje-managere samt Team ESG. Komitéen er ansvarlig for, at retningslinjerne for social ansvarlighed i investeringer overholdes.

Team ESG

Dagligt ansvarlig for overvågning af brud på retningslinjerne for social ansvarlighed i investeringer i tæt samarbejde med portefølje-managere. Leverer fact-finding i forbindelse med due diligence, overvågning af investeringsporteføljen og målrettede dialoger med selskaber. ATP's videnscenter for integration af samfundsansvar på tværs af risikoklasser.

Interne og eksterne portefølje-managere

Dagligt ansvarlig for risikovurderinger og integration af retningslinjerne for social ansvar og politik for aktivt ejerskab i forbindelse med due diligence og løbende forvaltning af porteføljen.

ATP arbejder kontinuerligt med at integrere ESG-hensyn i investeringsprocessen og i de daglige investeringsbeslutninger.

Mandat og ansvarsfordeling

Samfundsansvar integreres systematisk i investeringsanalyser og investeringsbeslutninger gennem en styringsmodel (se figur).

Ansvarsfordelingen har til formål at sikre, at bestyrelsens krav til investeringerne efterleves i såvel den interne som den eksterne formueforvaltning. Modellen sikrer, at de teams, som er ansvarlige for de enkelte investeringer, løbende vurderer aspekter vedrørende samfundsansvar, herunder miljømæssige, sociale og governance faktorer, i forbindelse med konkrete investeringsmuligheder.

Integration af klimaforhold i ATP's investeringer

ATP har i en årrække arbejdet med at integrere klimaforhold i ATP's investeringer.

Udgangspunktet for ATP's arbejde på området er to forhold:

- Det internationale panel vedrørende klimaforandringer (IPCC) peger på, at risikoen for klimaforandringer afhænger af akkumulerede CO₂-emissioner, der igen afhænger af fremtidige emissioner af CO₂. Med Paris-aftalen i december 2015 er der nu en global anerkendelse af behovet for at accelerere den globale reduktion af CO₂-emissioner.
- Det internationale energiagentur (EIA) peger på, at det globale energiforbrug (særligt uden for OECD) forventes at stige markant frem mod 2040, og at fossile brændsler fortsat i 2040 forventes at skulle dække store dele af det globale energiforbrug.

På baggrund af ovenstående er det ATP's vurdering, at der over en længere årrække vil ske en gradvis global omstilling til en low-carbon økonomi.

For at ATP og øvrige investorer kan allokere endnu flere midler til omstillingen til en low-carbon økonomi, er det i ATP's optik helt afgørende med et klart, troværdigt og forudsigeligt policy-framework på nationalt og regionalt niveau for omstillingen til en low-carbon økonomi.³

3) ATP's arbejde med at sikre stabile rammevilkår er beskrevet nærmere under afsnit om IIGCC under princip 5.

ATP inddrager løbende selv overvejelser om klimaforandringer i forbindelse med sine investeringer på tværs af ATP's investeringsportefølje.

Om end ATP medtænker klimaforhold i alle sine investeringer, finder ATP det særligt relevant at medtænke klimaforhold i forhold til sine mere illikvide investeringer, eksempelvis skove og infrastruktur.

ATP har historisk foretaget betydelige investeringer i grøn infrastruktur (vindmøller og solceller).

ATP har oplevet usikre og pludseligt skiftende nationale rammevilkår for investeringer i grøn infrastruktur, og derfor søger ATP i sine illikvide investeringer på området i stigende grad at fokusere sine klimainvesteringer på tre kategorier:

- Den bæredygtige energis værdikæde – herunder underleverandører til grøn energiinfrastruktur
- Den trinvis omstilling til en low-carbon økonomi – herunder omstillinger fra kul til gas eller biomasse
- Øget energieffektivitet i bred forstand.

Konsekvenser af klimaforandringer i ATP's skovinvesteringer

ATP's investeringer i skove er et godt eksempel på en type illikvid investering, hvor ATP helt naturligt integrerer klimaforhold i investeringsanalyser og investeringsbeslutninger.

Skovinvesteringer er som udgangspunkt illikvide, og derfor vil ATP ikke nødvendigvis kunne sælge en investering i skov uden betydelige tab. Inden ATP investerer i en konkret skov, bliver ATP derfor nødt til at vurdere alle mulige forhold – herunder mulige klimaforandringer – som evt. kan vise sig senere i investeringens levetid.

Samtidig gælder, at ændrede klimaforhold påvirker skoven direkte. Det har allerede vist sig, at der har kunnet registreres øget udsving i nedbør og i visse områder også øget frekvens af skovbrande pga. tørke.

I forbindelse med ATP's overvejelser om at investere i skov i Australien regnede ATP på, hvor store tab der skulle indregnes på grund af fremtidige storme. Med udgangspunkt i historiske tab som følge af stormskader i området, valgte ATP i investeringsbeslutningen at reducere det forventede afkast svarende til tab fra klimatiske forhold, der var dobbelt så stort som de historiske tab.

Integration af ESG i ATP's infrastrukturinvesteringer

ATP's egne porteføljemanagers, som investerer i infrastruktur, screener løbende pipelinen af mulige infrastrukturinvesteringer sammen med ATP's ESG-team.

Screeningen giver ATP mulighed for tidligt i processen at vurdere, hvilke potentielle investeringer, der i særlig grad vil kræve afklaring af betydelige ESG-risici.

Processen sikrer ligeledes, at der allerede i de tidlige stadier af en due diligence af en konkret investering kan inddrages ESG-overvejelser.

Siden fjerde kvartal 2015 har ATP været i den indledende del af en due diligence proces vedrørende køb af et infrastrukturaktiv.

Da den indledende screening pegede i retning af særlige korruptions- og sikkerhedsrisici i forbindelse med den potentielle investering, har ATP's ESG-team allerede deltaget i telefonkonferencer med særligt fokus på disse risici, ligesom det er besluttet, at ESG-teamet også skal deltage i et 'on site' besøg inden en eventuel investering i aktiverne kan foretages.

Integration af ESG i forbindelse med ejendomsinvesteringer

ATP foretager betydelige ejendomsinvesteringer via sit datterselskab ATP Ejendomme.

ESG-overvejelser inddrages blandt andet i forbindelse med investeringer i nybyggeri blandt andet gennem bæredygtighedscertificeringer.

Om end ATP Ejendomme vurderer, at bæredygtighedscertificeret nybyggeri i anlægsfasen koster marginalt mere end et byggeri uden certificering, er det samtidig en fremtidssikring i forhold til dels anvendelighed og drift samt indgår i en holistisk tilgang med fokus på økonomi, hvor bygningens økonomiske bæredygtighed vægtes lige så højt som hensynet til miljømæssige, sociokulturelle og teknologiske aspekter. Men også som investering, da såvel lejere som eventuelle nye ejere vil kræve, at forhold som driftsoptimering og minimalt energiforbrug kan dokumenteres og leveres i bygningens samlede livscyklus.

Inddragelse af ESG-forhold i forbindelse med nybyggeri kan også på andre måder vise sig relevante. I forbindelse med ATP Ejendommens opførelse af ejendommen Pakhuset på spidsen af Langelinie kajen i København var ønsket, at ejendommen skulle ventileres naturligt. Derfor var der ikke behov for at udstyre ejendommen med diverse mekaniske ventilationsanlæg i loftet sådan, at etageadskillelserne ikke behøvede at være så høje som normalt. Resultatet var, at der blev plads til en ekstra etage, hvilket forøgede det oprindelige påtænkte areal af ejendommen med omkring 2.500 etagemeter.

Princip 2

Aktivt ejerskab

ATP har en mangeårig tradition for at udøve aktivt ejerskab i forhold til investering i aktier. ATP's bestyrelses retningslinjer for såvel social ansvarlighed i investeringer som aktivt ejerskab betoner værdien af dialog med selskaber, som ATP investerer i.

ATP's aktive ejerskab er af holistisk karakter og forholder sig til spørgsmål om udvikling, forbedringer og risikoafdækning. Omfanget af det aktive ejerskab, som ATP udøver i forhold til et konkret selskab, afspejler som hovedregel ATP's ejerandel af selskabet.

ATP vurderer, at der opnås en særlig og vigtig indsigt i selskabers forhold ved selv at varetage dialogen og det akti-

ve ejerskab, snarere end at overdrage det aktive ejerskab helt eller delvist til en ekstern samarbejdspartner.

ATP samarbejder gerne med andre investorer om at udøve aktivt ejerskab, når der er sammenfaldende holdninger.

ATP fører også en løbende dialog om miljø, klima, sociale forhold og governance (ESG) med selskaber, hvor ATP har en betydelig ejerandel.

ESG-dialog 2015

ATP igangsatte i 2014 en struktureret ESG-dialog med de selskaber, hvor ATP har en betydelige ejerandel. Formålet med ESG-dialogen er dels virksomhedsspecifik: At opnå større forståelse for og indsigt i det konkrete selskabs risici og muligheder inden for ESG-området. Dels er ESG-dialogen en indgang til at sætte fokus på mere generelle ESG-emner.

I 2015 har ESG-dialogen fokuseret på anti-korruption, samt hvorledes der internt i selskaberne arbejdes med at fremme diversitet i selskabernes ledelse. Endvidere har der i dialogen på tværs af selskaberne været fokus på, hvordan selskaberne arbejder med klimaforandringer som både en risiko og mulighed for forretningsaktiviteterne. Endelig er de af FN i 2015-vedtagne Sustainable Development Goals (herefter SDG) blevet berørt.

ATP har i 2015 også gennemført en ESG-dialog med relevante eksterne forvaltere.

Om end de førnævnte SDG'ere formelt ikke er begrænset til udviklingslande, finder ATP det i første omgang særligt relevant at fokusere SDG-dialogen på de af ATP's investeringer, der foregår direkte i udviklingslande.

ATP har i løbet af 2015 derfor været i dialog med den af ATP's eksterne forvalter, der mest direkte investerer i udviklingslande med henblik på dels at sikre, at der er tilstrækkelig opmærksomhed på de nye SDG'ere og indlede en identifikation af, på hvilken måde ATP i disse investeringer kan støtte op om denne vigtige globale dagsorden. ATP agter at fortsætte dialogen i 2016.

Aktiv ejerskab i forbindelse med udlejning af ejendomme

Begrebet 'aktivt ejerskab' er normalt fokuseret på det aktive ejerskab investorer har i relation til investeringer i børsnoterede aktier. Andre typer investeringer giver andre vilkår for at udøve aktivt ejerskab.

Et eksempel herpå er ATP's ejendomsinvesteringer, hvor ATP er ejeren, men hvor det i relation til flere relevante ESG-forhold kræver dialog med lejeren, der hver dag går på arbejde i ejendommene, for at sikre optimale resultater til gavn for såvel lejerne som samfundet i bredere forstand. ATP Ejendomme søger aktivt dialogen med lejerne og arbejder desuden løbende på bedst mulig vis at kunne overvåge ejendommens ressourceforbrug til gavn for lejerne.

At der er såvel penge som ressourcer at spare kan et konkret eksempel fra Aalborg Storcenter illustrere: Her overvåges vand- og energiforbrug løbende. En nat viste målingerne en drastisk ændring i vandforbruget, og den driftsansvarlige gik derfor øjeblikkeligt i gang med at undersøge hvorfor. Detektivarbejdet førte til identifikation af en defekt cisterne med et forbrug på 1 kubikmeter vand i timen. Var den defekte cisterne ikke blevet identificeret og udbedret, kunne det have ført til et vandspil på over 10.000 kubikmeter pr. år og ekstra udgifter på ca. 300.000 kr. for centrets lejere.

Udenlandsk stemmeafgivning og politik for aktivt ejerskab

ATP har en mangeårig tradition for at være en aktiv ejer i relation til investeringer i danske aktier. Det sker i form af en kontinuerlig dialog med selskabernes ledelse samt deltagelse på selskabernes generalforsamlinger.

Derudover har ATP's bestyrelse i 2015 besluttet, at ATP fremadrettet også vil gøre brug af sin stemmeret i forhold til Koncernens udenlandske børsnoterede aktier. Dialogen med selskaberne vil primært foregå i form af stemmeafgivning på selskabernes generalforsamlinger.

Med henblik på at sikre sammenhæng og kontinuitet i forhold til ATP's hidtidige udøvelse af aktivt ejerskab har ATP udviklet en model, hvor ATP's komité for social ansvarlighed har kontrol med alle ATP's stemmeafgivelser i de porteføljer, hvor der - bl.a. på grund af positionernes begrænsede størrelse - ikke er en kontinuerlig dialog med selskaberne.

Som et underudvalg til ATP's komité for social ansvarlighed er oprettet ATP's Governance Board, der vil foretage en egentlig indholdsmæssig behandling i forbindelse med de enkelte afstemninger og fastsætte ATP's afstemningsmandat. Desuden får ATP's Governance Board ansvar

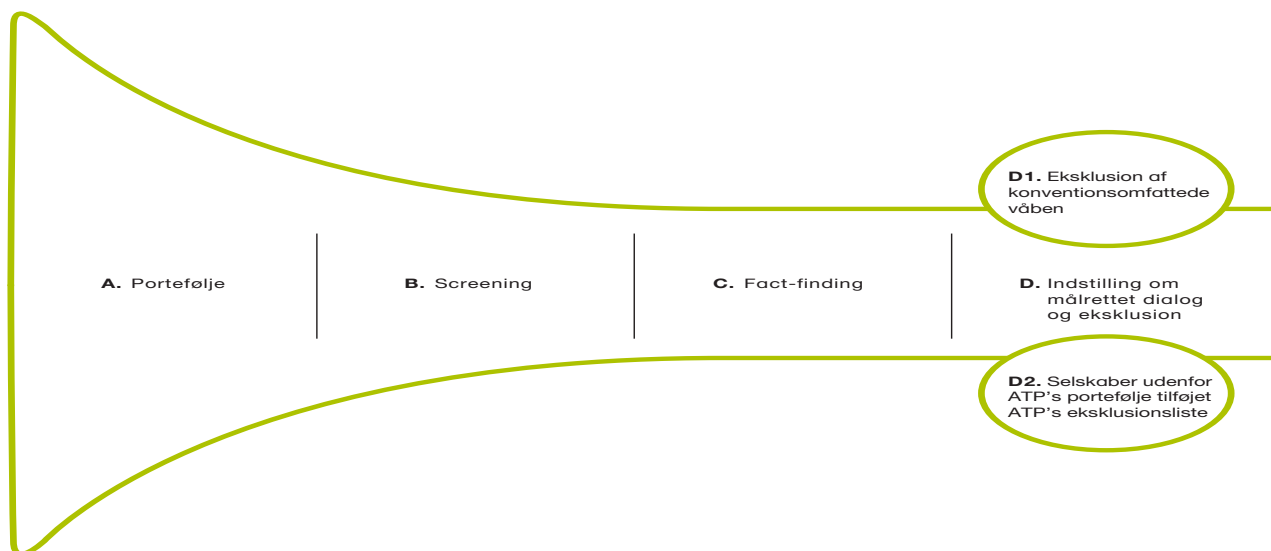
for at konsolidere og udbygge ATP's viden om relevante spørgsmål vedrørende corporate governance.

Reaktivt ejerskab: målrettet dialog og ESG-dialog

Udover det aktive ejerskab, som ATP fører på både danske og udenlandske aktier, så er alle aktieinvesteringer også omfattet af det reaktive ejerskab, der kan udledes af ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer.

Hvor ATP's screening og fact-finding peger i retning af brud på retningslinjerne for social ansvarlighed i investeringer, iværksættes såkaldt målrettet dialog. Fører den målrettede dialog ikke til et tilfredsstillende resultat, kan ATP's komité for social ansvarlighed vælge at ekskludere selskabet.

Den målrettede dialog har til formål at få selskaber til at skifte holdning eller ændre adfærd i relation til et konkret brud på ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer (og derved undgå eksklusion).

Eksklusion efter retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer

Som hovedregel ekskluderer ATP kun selskaber, som ATP har investeringer i. Her er eksklusionsbeslutningen derfor altid baseret på en forudgående intern fact-finding-proces, der er illustreret nærmere under princip 3 i nærværende rapport. De eksklusioner, som ATP har foretaget i 2015, har dog ikke fulgt denne hovedregel, da ATP ikke havde investeringer i selskaberne.

ATP's komité for social ansvarlighed har i 2015 besluttet, at ATP i undtagelsestilfælde kan vælge at ekskludere selskabet, selvom ATP på tidspunktet for eksklusionen ikke selv har ejerandele i selskabet. Dette kan ske, hvor toneangivende investorer på betryggende vis har dokumente-

ret en selskabsadfærd, der af ATP's komité for social ansvarlighed vurderes at udgøre et brud på ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer, og at ATP desuden har gennemført en selvstændig undersøgelse af dokumentationen.

For så vidt angår selskaber som medvirker til produktion af konventionsomfattede våben, så baserer ATP hovedsageligt sine eksklusionsbeslutninger på de input, som ATP modtager fra en ekstern ekspert.

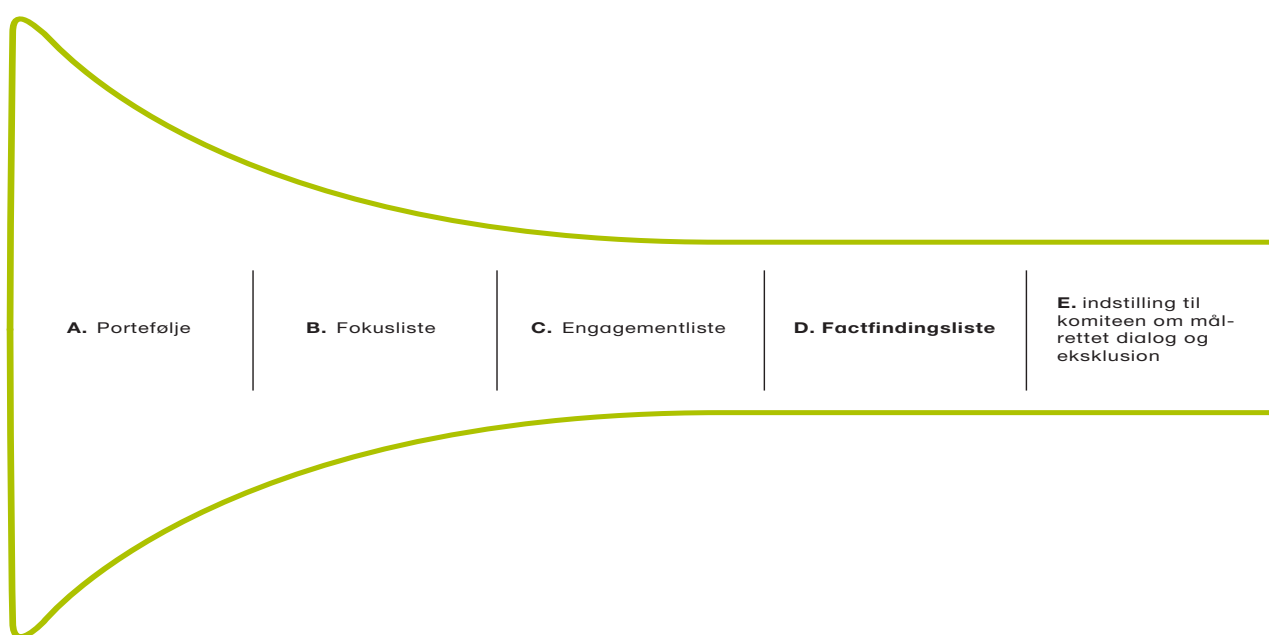
ATP's eksklusionsbeslutninger 2015

ATP har i 2015 to gange udvidet eksklusionslisten. I begge tilfælde blev eksklusionslisten udvidet med selskaber, som ATP ikke investerede i. I november 2015 har ATP tilføjet syv selskaber til sin eksklusionsliste, som ATP's eksterne ekspert associerede med konventionsomfattede våben. I december 2015 har ATP tilføjet fem selskaber, som toneangivende investorer har dokumenteret opererer miljømæssigt uforsvarligt i forbindelse med skovhugst uden hensyntagen til biodiversiteten. ATP's efterfølgende undersøgelse bekræftede, at selskabernes operationer udgjorde et brud med ATP's retningslinjer.

Princip 3

Information fra selskaber

Som investor vil ATP søge at afdække og opnå åbenhed om miljø, sociale forhold og governance (ESG-forhold) fra de enheder, ATP investerer i.

For at leve op til det princip er åbenhed og information fra selskaberne en væsentlig forudsætning for, at ATP og øvrige interessenter har mulighed for løbende at vurdere og forholde sig til et selskab og dets fremtid.

Bidraget et selskab ikke i tilstrækkelig omfang selv med informationer om forhold vedrørende bl.a. samfundsansvar og ESG-forhold, må ATP basere sin forståelse af selskabet på eksterne kilder. I yderste konsekvens kan det føre til, at ATP afvikler en investering eller afholder sig fra at foretage en investering.

Er et selskab omvendt åbent og transparent om sine relevante forhold, kan det have en selvstændig og positiv påvirkning på ATP's vurdering af selskabet.

Der er generelt et stort eksternt pres på virksomhederne i forhold til at offentliggøre forskellige og detaljerede data

og informationer om ESG-forhold. Lige som det ligger ATP på sinde, at selskaberne udviser åbenhed om deres ESG-forhold, finder ATP det også centralt, at ATP kun beder et selskab om indsigt i de forhold, som er nødvendige for, at ATP kan træffe sine investeringsbeslutninger.

Udover den konkrete kontakt med selskaber om at indhente information om ESG-forhold i selskaber, som ATP investerer i, så arbejder ATP også mere generelt med at udvikle rapporteringsstandarder for selskabers arbejde med samfundsansvar og ESG-forhold.

Specifik information fra selskaber, som ATP investerer i eller overvejer at investere i

I forbindelse med information fra selskaber, som ATP enten allerede investerer i eller overvejer at investere i, vil ATP's informationsbehov variere fra selskab til selskab og fra investering til investering.

Gælder det eksempelvis anklager om brud på retningslinjerne for social ansvarlighed i investeringer, tager ATP's screeningmodel udgangspunkt i den information, som

ATP's leverandør af screeninginformation har tilvejebragt fra selskaberne og offentligheden.

Hvis ATP's eksterne screeningleverandør eller andre kilder påviser mulige brud på ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer, vil ATP efterspørge yderligere information fra selskaberne – gennem en såkaldt fact-finding. I forbindelse med fact-finding vil behovene for infor-

mation ligeledes variere fra sag til sag, jf. nedenstående eksempler.⁴

I de tilfælde, hvor hverken information fra ATP's leverandør af screeninginformation eller andre kilder peger på problematisk adfærd fra et selskab, vil ATP som hovedregel ikke efterspørge mere information fra selskabet i relation til retningslinjerne for social ansvarlighed.

Fact-finding i forbindelse med anklager om børne- og tvangsarbejde

Tre selskaber blev af ATP's leverandør af screeninginformation associeret med potentielle brud på ATP's retningslinjer. Selskaberne, som alle er afhængige af landbrugsprodukter, blev kritiseret for at have børne- og tvangsarbejdere i deres leverandørkæde, primært i Afrika.

De tre selskaber blev derfor placeret på ATP's fokusliste, hvor ATP's ESG-Team vurderede samarbejdspartnerens informationer. Kritikken kom primært fra ngo'ere, som kunne vise konkrete problemer med arbejdsforholdene i leverandørkæderne eller massive problemer indenfor sektoren i den specifikke region. Fordi kritikken var alvorlig og substantiel, blev det besluttet, at selskaberne skulle undersøges yderligere, og der blev derfor indledt såkaldt fact-finding.

Der er i det videre arbejde anvendt en række forskellige informationskilder, herunder information fra selskaberne selv. Alle tre selskaber anerkender, at der er en udfordring med at eliminere børnearbejde, fordi der i mange afrikanske lande er en tradition for familielandbrug. Alle selskaber har lavet politikker, som leverandører skal underskrive (såkaldte supplier code of conducts) for at eliminere brugen af børnearbejde til særligt farlige arbejdsopgaver. Selskaberne vedkender sig dog ikke problemer med tvangsarbejde. ATP har yderligere vurderet selskabernes interne politikker og processer i forhold til at kontrollere arbejdsforhold i leverandørkæden og i forlængelse heraf vurderet selskabets ledelseskapacitet sammenlignet med peers. ATP vurderer, at to af de undersøgte selskaber mangler at lægge information frem om, hvilke foranstaltninger de havde sat i gang for at reducere risikoen for eksempelvis børnearbejde i leverandørkæden. Derfor har ATP forelagt kritikken for de to selskaber og bedt dem om at forklare, hvilke konkrete initiativer og foranstaltninger, de har sat i gang. ATP vurderer modsat, at det tredje selskab aktivt og grundigt har forholdt sig til den konkrete kritik og påvist hvilke specifikke initiativer, de har sat i gang. Dette selskab undersøges derfor ikke længere for brud på ATP's retningslinjer. På nuværende tidspunkt er ATP i fortsat dialog med de to førstnævnte selskaber for at sikre et tilstrækkeligt højt informationsniveau for vores videre beslutningsproces.

4) For en beskrivelse af ATP's overordnede screeningmodel henvises til ATP's ESG-rapport 2014, princip 3. Eksemplerne er anonymiserede. Som det er beskrevet i ATP's ESG-rapport 2014 under princip 6 kan ATP først offentliggøre selskabers navne på et tidspunkt i processen, hvis fact-finding-processen fører til ATP indleder målrettet dialog eller beslutter sig for at ekskludere selskabet.

Arbejdstagerrettigheder

En anden sag, som ATP også blev opmærksom på gennem den almindelige screeningsproces, drejer sig om arbejdstagerrettigheder mere bredt. Et selskab er kritiseret for systematisk at chikanere og afskedige fagforeningsmedlemmer og dermed potentielt at overtræde den basale ret til frit at organisere sig i en fagforening. På grund af anklagernes alvorlige karakter valgte ATP først at sætte selskabet på engagements- og senere fact-findingslisten. Sagen er meget svagt belyst i lokale og internationale medier, ligesom der ingen tilgængelig information er på selskabets hjemmeside om sagerne. Informationerne fra ATP's leverandører af screeningsinformation spejler sig således ikke tydeligt i det almindelige mediebillede. Den tilgængelige information er derfor relativt begrænset og ikke tilstrækkelig for at danne grundlag for beslutninger. Derfor valgte ATP at kontakte selskabet og få deres version af sagen samt blive oplyst om deres generelle politik i forhold til fagforeninger og fagforeningsmedlemmer. ATP er i fortsat dialog med selskabet, men afventer også konklusionen på den undersøgelse, som relevante myndigheder er i gang med.

Factfinding om korrup-tion

ATP har igangsat fact-finding af et selskab i ATP's portefølje, som er kædet sammen med beskyldninger om korrup-tion gennem et datterselskab. De ulovlige forhold skulle angiveligt have fundet sted på forskellige lokationer i Afrika og Sydamerika. Anklagerne er alvorlige, og flere direktører er allerede aftrådt som følge af sagen. Alligevel afviser selskabet, at det har foretaget sig noget ulovligt, men anerkender at det muligvis har overtrådt interne politikker. Som følge af sagen har selskabet prioriteret stærkere compliance-management. Sagen bliver efterforsket af flere landes myndigheder, ligesom den retlige proces er i gang i flere lande. ATP afventer de retlige afgørelser i sagen.

ATP kan også søge om konkret information om samfundsansvar fra selskaber, hvor det ikke udelukkende er med henblik på at tilse overholdelse af ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer.⁵

ATP's arbejde med rapporteringsstandarder for samfundsansvar

I ATP's optik er selskabers arbejde med samfundsans-

varsrapportering vigtigt af to årsager:

- Dels giver rapporteringen ATP og andre stakeholders indsigt i selskabernes arbejde med samfundsansvar
- Dels er selskabernes arbejde med samfundsansvarsrapportering en selvstændig kilde til, at selskaberne selv opnår information om og fokus på relevante forhold vedrørende samfundsansvar.

5) Eksempelvis er ATP's arbejde med ESG-dialog beskrevet under princip 2, og ATP's arbejde med at få information fra sine infrastrukturforvaltere er beskrevet under princip 5.

ATP oplever, at antallet af generelle og specifikke rapporteringsstandarder, som selskaberne forventes at leve op til, er i betydelig stigning i disse år.

Ikke alle rapporteringsstandarder er designet til at drive selskabernes egen samfundsansvarsrapportering. Selskaberne skal også forholde sig til forespørgsler fra diverse rating-bureauer og initiativer med fokus på én særlig sag, som de ønsker at få selskaberne til at oplyse målrettet til dem om.

ATP søger i sit generelle arbejde med rapporteringsstandarder for samfundsansvar at finde en balance mellem:

- På den ene side at støtte op om, at selskabernes rapporteringskvalitet øges, og at selskaberne er åbne om relevante ESG-forhold.

- På den anden side, at der også skabes en forståelse for, at samfundsansvarsrapportering ikke er et mål i sig selv. Ideelt set er rapporteringen dels et udgangspunkt for ATP's investeringsbeslutninger og dialog med selskaberne, dels et værktøj til at øge selskabernes interne bevidsthed om hvordan relevante aspekter af samfundsansvar kan integreres i selskabernes drift.

ATP deltager løbende i diskussioner om selskabers rapporter om samfundsansvar. Nedenfor er resumeret, hvordan ATP i 2015 specifikt har været involveret i at diskutere miljørapportering i relation til Roundtable on Natural Capital Reporting og i forbindelse med offentliggørelse af UNEPs rapport Raising the Bar.⁶

Roundtable on Natural Capital Reporting

ATP har i løbet af 2015 deltaget i en rundborde diskussion faciliteret af Deloitte vedrørende Natural Capital Reporting. Baggrunden for diskussionen er ideen om en såkaldt Environmental Profit & Loss Account hvor selskaber søger at måle og tilskrive en monetær værdi til deres miljømæssige påvirkninger i hele leverandørkæden.

Selskabet PUMA var det første selskab globalt, der udarbejdede en sådan Environmental Profit & Loss Account og siden har flere andre danske selskaber – nogle med støtte fra Miljøstyrelsen – forsøgt sig med lignende rapportering.

Det er umiddelbart ATP's vurdering, at det fra en investorvinkel er vanskeligt at integrere alle informationerne i det løbende investeringsarbejde, men omvendt noterer ATP sig, at en Environmental Profit & Loss Account også kan bruges i kommunikationen med andre stakeholders.

Diskussionerne i grupperne har desuden blotlagt, at der skal dedikeres en betydelig mængde af ressourcer for at lave en sådan opgørelse. Derfor er det også vigtigt for ATP, at selskaberne selv opnår betydelig ny information ved arbejdet, som kan bidrage til selskabernes eget arbejde med samfundsansvar. Derfor har ATP i diskussionerne haft særligt fokus på, hvordan selskaberne selv anvender den opnåede indsigt.

6) Under princip 1 kan interesserede læse mere om SDG-rapportering, under princip 5 vedrørende rapportering i relation til UN Guiding Principles for Business & Human Rights og under princip 6 rapportering vedrørende blandt andet selskabernes skatteforhold.

Miljørapportering – next steps

FN's miljøprogram (UNEP) udgav i efteråret 2015 rapporten "Raising the Bar" – Advancing Environmental Disclosure in Sustainability Reporting".

Rapporten er en del af et større initiativ, som sigter efter at øge antallet af selskaber, der rapporterer om deres miljøpåvirkninger og skabe forbedringer i kvaliteten af de faktiske rapporteringer.

I forbindelse med rapportens offentliggørelse blev ATP inviteret til en paneldebat i Berlin vedrørende rapporten.

ATP bakker grundlæggende op om initiativets ønske om at forbedre såvel kvantiteten som kvaliteten af miljømæssig rapportering. Fravær af data eller dårlig datakvalitet reducerer selvsagt ATP's mulighed for, som investor, at inddrage miljømæssige forhold i forbindelse med såvel investeringsanalyser og investeringsbeslutninger. Uden etablering af et datagrundlag kan det ligeledes være vanskeligt for selskaberne selv at integrere disse forhold i deres forretningsdrift.

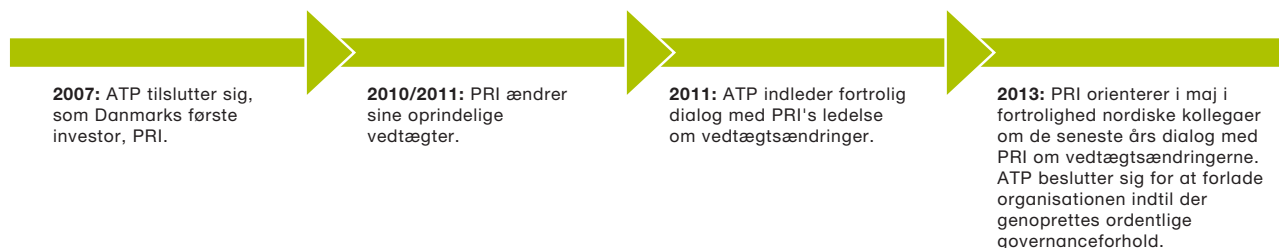
På samme tid fandt ATP det vigtigt at betone, at arbejdet med at forbedre kvaliteten af rapporteringen om miljømæssige forhold ikke bør føre til, at baren generelt sættes så højt, at det virker afskrækkende for de selskaber, der i dag ikke rapporterer om deres miljøpåvirkning. I stedet bør der skabes en forståelse for en naturlig evolution i selskabers rapportering om deres miljøforhold.

Global Child Forum

I år deltog ATP i Global Child Forum i Stockholm. Forummet er tænkt som en platform for dialog, vidensdeling og samarbejde om at forbedre børns rettigheder globalt. Deltagerlisten inkluderede virksomheder, finansielle institutioner, ngo'ere og internationale organisationer. ATP deltog i en såkaldt 'actionlab-session' om, hvordan forskellige aktører, heriblandt institutionelle investorer, kan fremme de ti "Children's Rights and Business Principles". Sessionen fokuserede på forskellige evaluerings- og rapporteringsstandarder som en måde at få virksomheder til internt at integrere børnerettigheder i forretningen.

Princip 4

Udbredelse af principperne for ansvarlige investeringer

Baggrund for, at ATP valgte at forlade den private organisation PRI

I forbindelse med, at ATP 13. december 2013 valgte at træ-

de ud den private organisation PRI, der understøtter de seks principper for ansvarlige investeringer, meldte ATP følgende ud til offentligheden:

Uddrag af fact-sheet vedrørende udtræden af den private organisation PRI

ATP har haft bestyrelsesfastsatte retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer siden 1997 og tilsluttede sig i 2006 som en af de første investorer i verden og den første i Danmark de FN-støttede principper for ansvarlige investeringer.

De FN-støttede "Principper for Ansvarlige Investeringer" (PRI) har en vigtig rolle med at fremme ansvarlige investeringer – blandt andet ved at pege på vigtigheden af ordentlige ledelses- og styringsforhold i virksomheder verden over.

Vi har over en længere periode med bekymring måttet konstatere, at organisationen PRI's egne ledelses- og styringsforhold ikke lever op til helt basale standarder, som vi forlanger af de virksomheder, vi investerer i.

Trods adskillige forsøg på at forbedre forholdene internt i organisation, må vi desværre erkende, at disse forsøg ikke har været succesrige.

Vi har derfor valgt at træde ud af organisationen PRI, indtil organisationen reetablerer de fundamentale ledelses- og styringsforhold, som var gældende før organisationen i 2010-11 på eget initiativ radikalt ændrede organisationens vedtægter uden de daværende medlemmers involvering og accept.

Vi vil fortsat helhjertet bakke op om de seks principper, som organisationen oprindeligt blev dannet til at fremme.

Som konsekvens af, at vi forlader organisationen PRI, vil vi fra 2014 ikke længere kunne rapportere til denne organisation om vores implementering af de seks principper. Men vi vil fortsat hver for sig rapportere til omverdenen om, hvordan vi arbejder med ansvarlige investeringer – herunder om vores implementering af de seks principper.

Hvis organisationen PRI på et senere tidspunkt forsøger at godtgøre, at de fundamentale ledelses- og styringsforhold er reetableret, vil vi hver især individuelt tage stilling til, om vi igen ønsker at indtræde i organisationen.

Dialog med PRI

Siden ATP i 2013 forlod PRI, har vi været i en konstruktiv dialog med organisationen og organisationens formand. Herunder også en fælles dialog med de fem andre danske investorer, som udtrådte fra PRI i 2013.

ATP mener, at ATP's konstruktive – og klart produktive – dialog med PRI er essensen af ansvarlige investeringer.

ATP anerkender, at nogle af de oprindelige bekymringer vedrørende initiativets governance er blevet adresseret.

Dialogen er pt. fokuseret på governance diskussioner tæt knyttet til PRI's igangværende konsultation vedrørende mulige nye medlemsstandarder ("STRENGTHENING ACCOUNTABILITY, RECOGNISING DIVERSITY"). En konsultation, der vil fortsætte ind i første halvdel af 2016.

Indtil ATP vurderer, at det er muligt at drage en konklusion på denne konsultation, kan ATP ikke kommentere yderligere på PRI's ledelsesreformer.

ATP og FN's Global Compact

Efter udtrædelsen fra PRI har ATP valgt at integrere ATP's investeringsarbejde med de ti Global Compact principper.

I 2015 har ATP derfor valgt at intensivere sin løbende deltagelse i Global Compacts globale såvel som regionale aktiviteter.

2015 var året, hvor Global Compact kunne fejre sin 15 års fødselsdag. ATP deltog både ved den globale fejring i New York, hvor ATP havde mulighed for at møde en lang række andre medlemmer fra verdens lande, og deltage i diskussioner i FN's initiativ Business for Peace.

ATP deltog ligeledes i det årlige europæiske Global Compact-konference i Berlin. Konferencen fokuserede på, hvilken rolle virksomheder kan spille for bæredygtig udvikling i Europa og globalt. Mødet var en god anledning til at opnå den nyeste viden, bl.a. om de nyligt vedtagne Sustainable Development Goals, samt møde europæiske stakeholders. ATP fulgte oplæg og deltog i diskussioner om bæredygtige leverandørkæder, børnerettigheder, europæiske rapporteringskrav- og standarder samt opnåede praktisk viden om menneskerettigheds due diligence fra forskellige europæiske virksomheder.

Endelig er ATP også et aktivt medlem af Global Compacts nordiske netværk.

Princip 5

Samarbejde med andre investorer

Samarbejde med andre investorer er kilde til både større viden og større indflydelse.

For at øge effektiviteten af arbejdet med samfundsansvar på investeringsområdet har ATP derfor løbende fokus på at styrke samarbejde og dialog med andre investorer.

Samarbejde direkte med danske og udenlandske investorer

ATP er løbende i tæt dialog med såvel danske som udenlandske kollegaer om en bred vifte af spørgsmål vedrørende ESG-forhold.

Dialogen er grundlag for praktisk erfaringsudveksling og, hvor det er meningsfuldt, konkret samarbejde om relevante aktuelle problemstillinger.

Samarbejde med nordiske kollegaer om FN's Guiding Principles for Business and Human Rights

ATP har løbende fulgt med i tilblivelsen af og offentliggørelsen af FN's Guiding Principles for Business & Human Rights. I naturlig forlængelse heraf havde ATP i sin ESG-dialog i 2014 særligt fokus på selskabernes arbejde med integrere disse FN-principper i deres forretningsdrift samt rapporteringen af deres arbejde hermed.

Det er ATP's oplevelse, at det dels fortsat er nødvendigt med fokus på disse centrale retningslinjer, dels at der blandt mange selskaber fortsat er uklarhed om, hvordan man på bedst mulig vis kan rapportere om sit arbejde med disse retningslinjer.

På den baggrund valgte ATP i 2015 i samarbejde med nordiske kollegaer fra de svenske AP-fonde, den norske Folketrygdefond og finske Ilmarinen at arrangere en workshop for større nordiske selskaber med særligt fokus på disse spørgsmål. Her blev det diskuteret, med hjælp fra eksterne eksperter, hvordan virksomheder implementerer FN's Guiding Principles for Business & Human Rights, eksempelvis gennem due diligence processer. Flere af de deltagende virksomheder forklarede også om deres indledende erfaringer og udfordringer med arbejdet med at implementere principperne.

ATP medstifter af global rapportering og benchmarking-standard for ESG i forbindelse med infrastrukturinvesteringer (GRESB Infrastructure)

ATP har i en årrække bedt sine eksterne forvaltere af infrastrukturinvesteringer om løbende rapporter om relevante ESG-forhold.

I naturlig forlængelse af dette arbejde har ATP i 2015 valgt at være medstifter af en ny organisation – GRESB Infrastructure – der har til hensigt at opbygge et ESG-vurderingsværktøj for investorer, der foretager investeringer i infrastruktur.

Målet er, at investorer opnår en systematisk evaluering og ESG-benchmarking af deres infrastrukturaktiver. Materialet er tiltænkt anvendt i forbindelse med due diligence ved valg af infrastrukturforvaltere. Materialet kan ligeledes anvendes til løbende at identificere de områder, hvor der kan være brug for mere dialog med de forskellige forvaltere af infrastrukturinvesteringerne.

Som medstifter af organisationen GRESB Infrastructure har ATP haft indflydelse på udviklingen af rapporteringen via en plads i organisationens Advisory Board, som skal give input til de valgte vurderingskriterier. Indtil videre arbejdes der i initiativet med otte vurderingskriterier: Ledelse, ledelsessystemer, politikker, klimarisiko, brug af naturressourcer, affald & forurening, brug af land & biodiversitet samt dialog med stakeholders.

GRESB er en forkortelse for Global Real Estate Sustainability Benchmark, der vedrører vurderinger af ESG-forhold i relation til investeringer i ejendomme.

ATP har allerede i en årrække deltaget i den tilsvarende undersøgelse vedrørende ejendomsinvesteringer. ATP's erfaring er, at denne proces har givet et værdifuldt input til løbende at sikre bedst mulig integration af ESG-forhold i ATP's ejendomsinvesteringer.

Samarbejde om regulering af klimaforhold gennem IIGCC

ATP vurderer, at det vigtigste bidrag, vi og andre investorer kan gøre for en grøn omstilling, er i fællesskab at argumentere for, at der skabes et klart, forudsigteligt og troværdigt policy framework for omstilling til en low-carbon økonomi – på globalt niveau, men i særdeleshed også på regionalt og nationalt niveau.

ATP har derfor i en årrække været aktiv i Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC), der er en organisation med 120 medlemmer fra 9 lande med mere end 13.000 mia. euro under forvaltning.

Formålet med IIGCC er at være et talerør for investorer, som kan opmuntre og opfordre til politikker, der adresserer langsigtede risici og muligheder vedrørende klimaforandringer. ATP finder det afgørende, at investorer i størst mulig grad kan tale med én stemme vedrørende disse vigtige spørgsmål og har derfor valgt at fokusere på IIGCC, som den organisation ATP bakker op om i disse spørgsmål.

ATP's direktør var i 2015 medunderskriver på en fælles investorthenvendelse (arrangeret i regi af IIGCC) til finansministrene for G-7 landene, der opfordrede dem at indgå en global aftale i Paris, der sikrede et langsiget globalt reduktionsmål og på kort til mellem-lang sigt indlevering af nationale emissionsreduktionsløfter og nationale handlingsplaner herfor.

ATP har desuden løbende deltaget i IIGCC's arrangementer i 2015.

ATP igen medlem af Dansif's bestyrelse

Dansif er et upartisk forum for aktører med væsentlig interesse for ansvarlige investeringer. Formålet med foreningen er at udbrede og udveksle erfaringer blandt foreningens medlemmer samt at facilitere en diversificeret debat om ansvarlige investeringer.

ATP var med til at stifte Dansif i 2008 og var fra foreningens begyndelse og frem til 2013 aktiv i foreningens bestyrelse. I 2015 blev ATP igen valgt til Dansifs bestyrelse.

Dansif har i løbet af 2015 afholdt forskellige arrangementer for foreningens medlemmer, har gennemført en medlemsundersøgelse og har fået produceret to uafhængige rapporter af eksterne eksperter om relevante temaer for Dansifs medlemmer. Den ene rapport har undersøgt omfanget af højere uddannelsesinstitutioners undervisning i ESG-forhold. Den anden rapport har undersøgt begrebet 'stranded assets' og har blandt andet peget på, at der er et endog meget begrænset akademisk baseret materiale om problemstillingen.

Samarbejde med internationale investorer for at fremme langsigtet investeringsadfærd igennem initiativet FCLT

Det lange perspektiv har længe været en central del af ATP's tilgang i alt fra produktdesign, risikostyring og investeringsbeslutninger. ATP er en langsigtet investor, der igennem sine investeringer forsøger at skabe et langsigtet afkast til sine medlemmer. Det har derfor været naturligt for ATP at medvirke i initiativet Focusing Capital on the Long Term (FCLT), der er stiftet for at fremme et langsigtet fokus blandt investorer og virksomheder. Initiativet blev stiftet i 2013 af Canada Pension Plan Investment Board (CPPIB) og McKinsey & Company. ATP har sammen med en mindre gruppe af store internationale investorer og virksomheder medvirket som stiftende medlem.

ATP har igennem FCLT medvirket til at udarbejde handlingsorienterede anbefalinger, der kan øge fokus på den langsigtede værdiskabelse frem for på den kortsigtede indtjening. Det skal tilskynde investorer og virksomheder til at træffe de beslutninger, der er mest værdiskabende og profitable på lang sigt, frem for kun indenfor det næste kvartal eller det næste år. Tankegangen i FCLT har været, at institutionelle investorer spiller en central rolle, fordi de igennem aktivt ejerskab, aflønningsstruktur, investeringsmandater mv. kan få de virksomheder, de investerer i, til at træffe flere beslutninger med det lange sigt for øje.

FCLT har derfor udviklet konkrete anbefalinger for institutionelle investorer. Anbefalingerne er opdelt i fem handlingsområder – investeringstilgang, risikoappetit, benchmarkingproces, evalueringer og incitamenter samt investeringsmandater – der for hvert område indeholder konkrete forslag til og eksempler på implementering hos institutionelle investorer.

Det har samtidig været et formål for FCLT at skabe generel opmærksomhed om emnet. Det er blandt andet sket med afholdelsen af Long Term Value Summit i marts 2015, der samlede mere end 120 globale ledere blandt investorer, virksomheder og regulatorer.

ATP vil fortsætte samarbejdet med FCLT i 2016, hvor der forventes at blive oprettet et permanent sekretariat for FCLT.

Princip 6

Dialog og rapportering

ATP lægger vægt på en høj grad af åbenhed om sine aktiviteter i relation til udøvelse af samfundsansvar.

Det sker ud fra en vurdering af, at større åbenhed medvirker til at øge forståelsen af de dilemmaer og udfordringer, som investorer står over for i arbejdet med at praktisere samfundsansvar i investeringer.

I forbindelse med det arbejde ser ATP rapportering som et middel, mens dialog og gensidig forståelse er målet.

Rapportering

Som følge af ATP's beslutning om at stå uden for PRI indtil der sikres tilfredsstillende governance-forhold, har ATP ikke for indeværende mulighed for at afrapportere sit arbejde med de seks principper for ansvarlige investeringer efter den rapporteringsskabelon, som PRI har udviklet.

Derfor har ATP, som det også var tilfældet sidste år, valgt at genbruge den model for rapportering om de seks principper for ansvarlige investeringer, som ATP gjorde brug af for regnskabsårene 2009-2011.

ATP ønsker med denne rapport at invitere til dialog snarest end til envejsskommunikation. På samme måde som ATP fremhæver, når selskaber beder ATP om gode råd til deres ansvarlighedsrapportering.

Samtidig er rapporten udformet på en måde, der gerne skulle nå en bredere målgruppe end den officielle PRI-rapportering. Rapporten udgør ligeledes ATP's årlige fremskridtsrapportering til Global Compact.

Dialog...

ATP er i løbet af 2015 gået i dialog om sit arbejde med samfundsansvar med en bred gruppe af interessenter.

ATP gør en stor indsats for at stille sig til rådighed for de interessenter, der gerne vil i dialog med ATP om vores arbejde med samfundsansvar i investeringer. Ud over den betydelige dialog med de selskaber, som ATP investerer i (beskrevet under princip 2 & 3), og de formelle netværk ATP indgår i (beskrevet under princip 5), så er ATP også i dialog med andre interessenter.

ATP og IBIS' skattedialog

ATP blev i 2015 inviteret til at deltage i en dialog med danske ngo'ere og selskaber vedrørende udfordringer og muligheder om skat og den private sektor. Der er i løbet af 2015 blevet afholdt i alt fire workshops om emnet, som ATP alle har deltaget i.

Det er ATP's oplevelse, at dialogen har ført til en større forståelse mellem parterne om, hvordan investorer og selskaber håndterer skatteforhold, samt hvilke ønsker ngo'ere har til selskaber og investorers arbejde med skatteforhold.

ATP har på møderne haft særlig fokus på problemstillingen vedrørende skattebetalinger i udviklingslande, hvor skattemyndigheder ikke altid har den samme kompetence til at håndtere disse forhold, som det er tilfældet i eksempelvis OECD-lande. ATP har deltaget som investorrepræsentant på møderne. ATP's holdning til selskabers skattebetalinger følger af ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer.

ATP bliver løbende opfordret til at deltage i forskellige spørgeskemaundersøgelser vedrørende ATP's arbejde med samfundsansvar. Helt generelt prioriterer ATP direkte dialog højere end deltagelse i sådanne generiske undersø-

gelser – både af ressourcemæssige årsager, men også fordi ATP oplever at en tovejskommunikation giver en større værdi til ATP's interesser.

ATP's dialog med Asset Owners Disclosure Project

En af de spørgeskemaundersøgelser, som ATP i 2015 fravalgte, var Asset Owners Disclosure Project. Undersøgelsen fra Asset Owners Disclosure Project har særligt fokus på at måle, hvordan investorer med store globale aktieporteføljer, håndterer klimarisici. I stedet for at deltage i spørgeskemaundersøgelsen tog ATP initiativ til en længere dialog med de ansvarlige personer bag undersøgelsen. Her redegjorde ATP for sin overordnede tilgang til at integrere klimaforhold i investeringer – herunder forklarede, hvorfor undersøgelsens fokuspunkter ikke umiddelbart var centrale for ATP's arbejde. Dialogen var både positiv og konstruktiv, og det blev blandt andet klart, at ATP og Asset Owner Disclosure Project havde sammenfaldende interesser om at få mere viden.

... og fortrolighed

ATP lægger stor vægt på åbenhed, men der er undtagelser. Hvis den løbende dialog med selskaber skal være konstruktiv, er fortrolighed mellem selskaberne og ATP ofte en helt grundlæggende forudsætning. Derfor vil hensynet til et fortroligt dialog- og forhandlingsklima i disse tilfælde veje tungere end ønsket om generel åbenhed over for offentligheden.

Transparens

ATP har i 2015 besluttet sig for at øge transparensen om ATP's arbejde med samfundsansvar på to konkrete punkter.

ATP har i en årrække én gang årligt offentliggjort sine beholdninger i børsnoterede selskaber. Som noget nyt vil ATP fra 2016 både i forbindelse med sin årsrapport og i forbindelse med sin halvårsrapport offentliggøre sin beholdning af børsnoterede aktier.

ATP valgte sidste år at beskrive ATP's screeningsproces i relation til ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer indgående.

Som en opfølgning på dette initiativ har ATP i denne 2015-rapport givet tre konkrete eksempler på den løbende fact-finding, ATP foretager i forhold til mulige brud på ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i investeringer. Eksemplerne kan læses under Princip 3. Eksemplerne er anonymiserede, da ATP på fact-finding-stadiet ikke ved, om selskabet har handlet i strid med ATP's retningslinjer, og ATP kan derfor ikke oplyse mere om de omtalte selskaber, end hvad der fremgår af eksemplerne.

Som figuren på næste side illustrerer, gælder generelt, at ATP ikke kan være transparente om selskaber på sin fokusliste, engagementliste og fact-finding-liste.

ATP overvejer løbende, om det er muligt at øge transparensen om relevante forhold. Blandt andet har ATP i forbin-

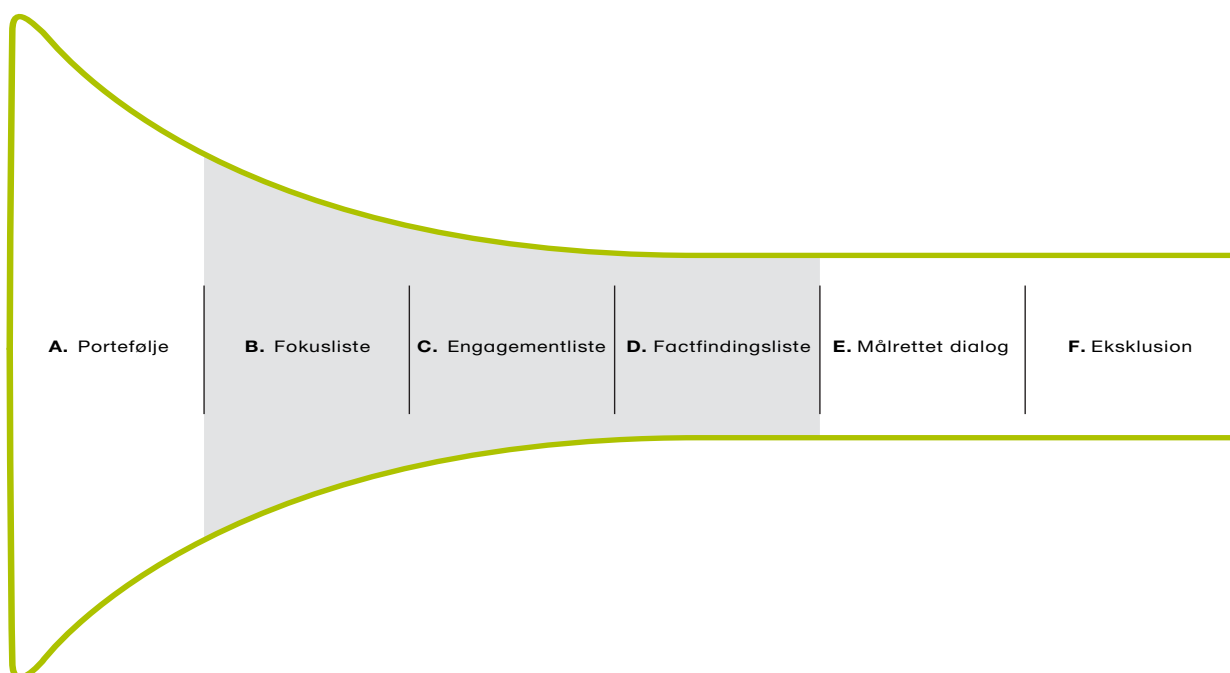
delse med sin årsrapport for 2015 valgt at offentliggøre en skattepolitik om sine egne forhold. Samtidigt mener ATP, at det er vigtigt at nye transparenstiltag faktisk giver et korrekt billede af ESG-forhold vedrørende ATP's investeringer.

Eksempelvis har WWF i en årrække spurgt investorer om opgørelser af henholdsvis grønne og sorte investeringer. Det er ATP's vurdering, at en sådan skelnen og rapportering ikke giver et fyldestgørende billede af ESG-forholdene i ATP's investeringer. Eksempelvis er ATP's største enkeltinvesteringer i selskaber, der medvirker til udvinding eller forbrug af fossile brændsler – altså såkaldte 'sorte' inve-

steringer – Dong Energy og Mærsk, som ligeledes er kendt som grønne selskaber. Dong Energy fordi selskabet har betydelige investeringer i havvindmøller, og fordi selskabet løbende arbejder med at omstille deres energiproduktion fra kul til bæredygtig biomasse. Og Mærsk, fordi selskabet er bredt anerkendt for at arbejde med at reducere CO2-emissionen pr. container.

ATP orienterer på sin hjemmeside om samfundsansvar og, hvordan ATP forholder sig til konkrete etiske dilemmaer, eksempelvis tobak og a-våben.

ATP og transparens om Carbon Footprinting

ATP har i en årrække fulgt diskussionerne om investeringers "CO2-aftryk".

Det er fortsat ATP's vurdering, at det giver god mening for et selskab at arbejde med sine "CO2-aftryk", da de aktiviteter, som et selskab iværksætter for at begrænse sit eget "CO2-aftryk" faktisk også manifesterer sig i lavere emissioner. Den samme logik er modsat ikke direkte anvendelige på investorers "CO2-aftryk" da fravær af køb af en ejerandel i et selskab, der har store emissioner, ikke automatisk fører til, at selskabet reducerer sine emissioner. I stedet vil et frasalg, alt andet lige, udelukkende føre til, at en anden investor køber ejerandelen i selskabet, hvilket endda kan føre til, at der kommer mindre fokus i ejerkredsen på, at selskabet faktisk arbejder med at reducere sine emissioner.

Samtidig er det almindeligt anerkendt, også blandt investorer, der har valgt at offentliggøre deres CO2-aftryk – at carbon footprinting ikke giver et retvisende billede af porteføljens klimapåvirkning. Blandt andet fordi:

- Kun visse emissioner er omfattet af opgørelserne
- De tilgængelige klimaemissionsdata ikke er komplette
- Kun visse aktivklasser er omfattet af opgørelserne
- Reduktioner i emissioner afledt af produkter og services ikke er medregnede.

Hertil kommer, at det har vist sig, at investorers offentliggjorte carbon footprinting i meget betydelig grad afhænger af deres respektive leverandører af carbon footprinting.

ATP følger udviklingen på området tæt med særligt fokus på udviklingen af alternative opgørelsesmetoder, der i højere grad end de nuværende kan tjene som et reelt input til vurdering af konkrete investeringers klimarisiko.

Appendix

	FN's Global Compact	Side
Menneskerettigheder	1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder. 2. Sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.	4, 9, 11, 16, 18, 20
Arbejdstagerrettigheder	3. Virksomheden bør opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling. 4. Støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde. 5. Støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde. 6. Afskaffe diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold.	4, 9, 13, 14, 16, 18
Miljø	7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer. 8. Tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed. 9. Opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.	4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 20, 21, 23, 24
Anti-korruption	10. Virksomheder bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse.	4, 8, 9, 14, 22

